

Olvasólecke

Szerző: dr. Hettinger Sándor

Angol szakfordítás gyakorlat I.
ASZFG1/SZ

3. lecke

Szerződés fordítása I. A
fordítandó szövegek és előkészítő
feladatok

A lecke nyelve: magyar és angol

dr. Hettlinger
Sándor

Időtartam
20-30
perc

Mottó:

“The translator, like the witness called to trial, should be compelled to raise his hand and swear to tell the truth and nothing but the truth.” *Henry Wadsworth Longfellow*

ÁTTEKINTÉS

1. Mit kell tudnunk a fordítandó szerződésről?
2. Az eredeti szöveg (translatable text)
3. Szövegmunka és lexikai előkészítés
4. Önellenőrzés
5. Irodalomjegyzék

1. MIT KELL TUDNUNK A FORDÍTANDÓ SZÖVEGRŐL?

- Képzeld el, hogy megbízónk egy olyan angol nyelvű szerződés magyarra fordításával bízott meg bennünket, amelyben egy idegen nyelvű mű magyarra fordításával bízta meg a külföldi kiadó a magyar kiadót, amely aztán magyar nyelven jelenteti meg a művet.
- Miről van szó ez esetben? → Kiadói szerződés létrejöttéről.
- **Mi jellemzi a fordítandó szöveget?**
 - A) valamelyest egyszerűsített angol nyelvű szöveg
 - B) mégis kötelező módon szerepelnek benne **archaikus** elemek (ld. 1. lecke)
- **Milyen feladatunk lesz fordítás során?** Nézzük meg az alábbiakban a legfőbb kérdéseket, valamint a hozzájuk kapcsolódó problémákat:
 - A) az archaizmusokat **átültessük-e** a fordításba? **PROBLÉMA #1** magyar nyelvben nincs nyoma
 - B) mit kezdünk az **idegen jogi fogalmakkal**? **PROBLÉMA #2** ekvivalens keresése vagy #hozzávetőleges megfelelő
 - C) hogyan zárjuk ki a fentiekből fakadó **félreértéseket**? **PROBLÉMA #3** pontosságra törekvés
 - D) a tartalom mellett mennyire kell törekednünk a **formaiság** megőrzésére? **PROBLÉMA #4** megbízói érdek

E) **jogászi pontosságra** törekvés sikeres lesz? **PROBLÉMA #5**
könnyű érthetőség, mint cél

NE FELEDJÜK: a jogi szöveg dokumentum, minden szónak,
kötőszónak megvan a maga jelentése.

Az alábbi szöveg fiktív, melyben a jogi nyelvezetre helyeztük a hangsúlyt.

2. AZ EREDETI SZÖVEG (TRANSLATABLE TEXT)

Memorandum of agreement for the publication of a translation of a literary work

adopted as of 1 February 2020 between

The undersigned,

- (1) Oak Publishers of 23 Queen Elizabeth Lane, London WB3R 7CQ (hereinafter referred to as 'the Rightsholders'), which term shall, where the context admits, include the Rightsholders' successors in business, of the one part
and
- (2) Madár Könyvkiadó, Fürjes, Tojás utca 3. (hereinafter referred to as 'the Publishers') of the other part, (hereinafter collectively referred to as 'the Parties'),

Whereby it is mutually agreed as follows pertaining to a translation (hereinafter referred to as 'the Translation') of a literary work presently entitled

THE SUPERNATURAL MUSINGS OF A WREN CAUGHT IN SLOE-THORNS
by Bob Roberts

(hereinafter referred to as 'the Literary Work'), as currently published in the English language by the Rightsholders and which Literary Work the Publishers wish to publish a translation thereof in the Hungarian language.

Article 1 – Licence

1. In consideration of the payments hereinafter mentioned the Rightsholders grant to the Publishers the exclusive licence to publish the Literary Work in volume form in the Hungarian language throughout the world. The licence herein granted shall operate for a period of three years from the date of first publication of the

Translation and shall be renewable at the sole discretion of the Rightsholders on terms to be mutually agreed in writing.

2. The Rightsholders declare that they hold the full copyright to the Translation and that they shall keep the Publishers indemnified against third party claims to this Translation.
3. The Rightsholders hereby grant the Publishers irrevocable power to exercise the powers arising out of their copyright for the purpose of protecting and maintaining towards third parties the powers hereunder granted to the Publishers and to take action both in and out of court for such purpose at his own expense and if necessary on behalf of the Rightsholders. The Publishers shall inform the Rightsholders of any measures to be taken. The Parties hereto mutually undertake to render each other every assistance as desired and to provide all necessary information on request.
4. If the Publishers have been authorised by the author of the Literary Work to exercise any of the subsidiary rights referred to in this clause, the Rightsholders shall conform to the arrangement offered them by the Publishers for the use of their Translation or part thereof for such purpose, unless the Rightsholders can in reasonableness and fairness come to the conclusion that their interests will be prejudiced by the proposed arrangement. The above applies likewise to exploitation rights which could not yet be foreseen at the time of concluding this Agreement.

Article 2 – Translation

1. The Rightsholders undertake to deliver a faithful and accurate translation in the Hungarian language as regards both content and style, made directly from the Literary Work.
2. The Publishers shall, unless prevented by circumstances outside their control, publish the Translation at their own expense within 18 (eighteen) months of the date of this Agreement. They shall cause it to be made from the current English edition faithfully and accurately by a competent translator, whose name and qualifications shall be submitted to the Rightsholders. The Publishers, only if requested to do so, shall submit the Translation to the Rightsholders for approval and in that event the Publishers shall not proceed with the printing until they have received such approval in writing. The Publishers shall not abridge, expand or otherwise alter the Literary Work, including illustrations where applicable, in the process of translation in any way without the prior written consent of the Rightsholders. If the Publishers fail to comply with the conditions hereinabove mentioned, this Agreement shall terminate automatically and all rights licensed hereunder shall at once revert to the Rightsholders

without prejudice to any monies already paid or then due to the Rightsholders under the terms of this Agreement and/or as damages.

3. The title of the Literary Work in English shall appear beneath the Hungarian title or on the back of the title page of every copy of the Translation, and the Publishers undertake that the name of the author shall appear in its customary form with due prominence on the title page, cover and binding of every copy of the Translation produced by the Publishers and on all advertisements for the Translation issued by the Publishers or their agents. In addition, the Publishers shall reproduce in every copy of the Translation produced by them the copyright notice in exactly the same form (including the date of original publication) as it appears in the Rightsholders' edition of the Literary Work. (...)

3. SZÖVEGMUNKA ÉS LEXIKAI ELŐKÉSZÍTÉS

ALAPSZABÁLY: Sose feledjük, hogy a fordítás invariánsa az értelem. Ezt azt jelenti, hogy a *sense*-nek állandónak kell lenni. A *sense* (értelem) közel sem egyenlő a **meaning**-gel (jelentéssel).

Ennek megfelelően:

- A) A **SZÖVEGMUNKA** során az alábbiakat kell fontóra vennünk:
- Mi lehet a közléshelyzet, amelyben a szerződést le kell fordítani?
→ Megbízó és Fordító viszonylatában kell gondolkodni, ahol a megbízó a felelős könyvkiadó, aki a mű jogbirtokosa.
 - Mi a célja a szerződés lefordításának? → a magyar szerződő fél fogja felhasználni a fordítást.
 - Befolyásolja a fordítói választást annak felhasználási módja? → Igen.
 - További kérdéseket is mindig figyelembe kell venni:
 - kik a szerződés alanyai?
 - mi a szerződés tárgya (közvetett/közvetlen)?

- melyek a szerződő felek jogai és kötelezettségei?

Ezek után sor kerülhet a fordítás szószintű, ún. lexikai előkészítésére.

B) A **LEXIKAI** előkészítés

- Ki kell keresni a könyvészeti szakkifejezéseket → szövegtől elvonatkoztatva kell magyar fordítás találni rájuk
- Ki kell keresni a köznyelvitől eltérő fordulatokat → ezek kizárólag a jogi nyelvhasználatra lesznek jellemzőek → találunk-e magyar megfelelőket?
- Ki kell keresni a lényeges kötőelemeket, amelyek szövegszervező hatással vannak a forrásszöveg megalkotására, mind angol, mind magyar nyelven.

Lényeges körülmény, hogy a fenti előkészítő feladatokat minden egyes fordítandó (translatable) szövegnél el kell végezni, mielőtt nekifognánk a fordításnak!

4. ÖNELLENŐRZÉS

? Kérdések:

1. Általában mi a fordítási munka kontextusa?
2. Miért fordulnak elő archaikus elemek az angol nyelvű szerződésekben?
3. Mi jellemzi a fenti translatable szöveget?
4. Milyen feladatai vannak a fordítónak a szöveg fordítását megelőzően?
5. A szöveg munka és a lexikai előkészítés során milyen alapszabályra kell folyamatosan odafigyelni?
6. Melyek a szöveg munka általános követelményei?
7. A szöveg munkánál milyen további kérdések merülhetnek fel?
8. A lexikai előkészítés sorrendben hol áll a fordítási folyamatban?
9. A fenti szerződés fordításakor melyek a lexikai munka főbb lépései?
10. A fenti fordítást megelőző munkálatok milyen alapkövetelménnyel rendelkeznek?

5. IRODALOMJEGYZÉK

- Rupert Haigh: Legal English, Routledge, London and New York, 2015.
- Mirosláv Bázlik – Patrik Ambrus: The Grammatical System of Legal English, Complex Kiadó, Budapest 2010.
- Bryan A. Garner: Legal Writing in Plain English, University of Chicago Press, Chicago 2013.
- Rawdon Wyatt: Check Your English Vocabulary for Law, A&C Black, 2006.
- Le Cheng – King Kui Sin – Anne Wagner (eds.): The Ashgate Handbook of Legal Translation, Routledge, 2014.
- Deborah Cao: Translating Law, Multilingual Matters, 2007.
- Michael John Davies: The Legal English Grammar Guide, kiadótól független kiadás, 2020.
- Bart István – Klaudy Kinga – Judy Szöllősy: Angol fordítóiskola, Corvina Kiadó, 2014.
- Bart István – Klaudy Kinga: EU fordítóiskola, Corvina Kiadó, 2014
- Klaudy Kinga: Angol-magyar fordítástechnika, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, *Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban* című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

This teaching material has been made at the University of Szeged, and supported by the European Union by the project Nr. EFOP-3.6.2-16-2017-00007, titled *Aspects on the Development of Intelligent, Sustainable and Inclusive Society: Social, Technological, Innovation Networks in Employment and Digital Economy*. The project has been supported by the European Union, co-financed by the European Social Fund and the budget of Hungary.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE